

Nr 1642

av herr tredje vice talmannen Virgin och herr Hedin
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 45 angående vissa organisationsfrågor rörande försvaret.

I proposition 1972:45 behandlas bl. a. inrättandet av ett sekretariat inom försvarsdepartementet för näringspolitik och långsiktsplanering och i samband därmed en särskild beredning samt vissa förslag om krigsmaktens organisation i lägre regional instans. Dessa frågor underställs emellertid icke riksdagen för yttrande eller beslut. Kungl. Maj:t har i stället beslutat att riksdagen "skall beredas tillfälle att taga del av" vad departementschefen anför i sammanhanget.

Vi kan icke finna detta förfaringsätt tillfredsställande. Även om riksdagen givit Kungl. Maj:t befogenhet att i visst fall fatta beslut utan riksdagens hörande eller sådan befogenhet ändock föreligger enligt grundlagen inger förfaringsättet betänkligheter.

I och med att en fråga i proposition redovisas för riksdagen måste detta förutsätta att riksdagen ger uttryck för någon reaktion i frågan. Propositionen innebär att riksdagen *har* tagit del av dess innehåll. Underlåter den att framföra någon mening kan detta endast tolkas på så sätt att riksdagen instämmer i och godkänner den uppfattning som departementschefen uttalat och de avsikter denne tillkännagivit. Riksdagen blir med andra ord bunden.

I vad gäller förslaget till krigsmaktens organisation i lägre regional instans vill vi kraftigt understryka att det här rör sig om högst betydelsefulla beslut som rör försvarets framtida möjlighet att fylla sin uppgift. Vi delar visserligen meningen att avsevärda nedskärningar måste göras i försvarets staber och myndigheter om skadeverkningarna av den nedrustning som regeringens försvarspolitik innebär något så när skall kunna begränsas. Det är likväl av stor vikt för resultatet och för handlingsfriheten i framtiden hur dessa förändringar sker. Dessutom kommer rationaliseringsverksamheten att inledningsvis dra avsevärda kostnader – ÖB har angivit dessa till ca 100 miljoner kronor.

Frågan om inrättande av ett nytt planeringssekretariat bör icke behandlas fristående från den övergripande uppgiften om den långsiktiga försvarsplaneringen och om riksdagens roll i sammanhanget. 1970 års försvarsutredning har direktiv att lämna förslag i detta avseende men har ännu inte framlagt något sådant.

Det är betydelsefulla uppgifter som det tänkta sekretariatet skulle tilldelas, men det är ingalunda självklart att den föreslagna utformningen och inordningen är den mest lämpliga. Även om i propositionen anges att sekretariatets verksamhet inte skall ersätta eller inskränka det forsknings- och studiearbete som nu bedrivs utanför Kungl. Maj:ts kansli kan man

inte bortse från risken att detta ändå skulle bli följden genom den styrning som sekretariatet skulle komma att utöva över arbetet. Detta skulle i så fall stå i strid med vår uppfattning att sakmaterial bör tas fram inom olika myndigheter, i den mån så är möjligt, offentligen redovisas och först därefter behandlas i Kungl. Maj:ts kansli. Det ligger i sakens natur att uppgifter och bedömningar som lämnas från regeringens departement är eller kan misstänkas vara partipolitiskt påverkade.

Riksdagen har ett oavvisligt behov av mångsidig och objektiv information.

Någon ställning till hur miljöstudier och långtidsplanering i framtiden skall bedrivas bör därför enligt vår mening inte tagas förrän i samband med behandlingen av den framställning till riksdagen, vartill det väntade förslaget av 1970 års försvarsutredning kan leda.

Vi vill i detta sammanhang erinra om att, då det nya planeringssystemet för försvaret nyligen infördes, det av regeringen presenterades som ett viktigt hjälpmedel för välavvägda försvarsbeslut. Erfarenheterna hittills har dock knappast varit goda. Det beslutsunderlag, som inom planeringssystemet framtogs med omfattande och kvalificerade arbetsinsatser och i enlighet med de förutsättningar och direktiv som regeringen fastställt, kom inte till avsedd användning då regeringen i proposition 1972:75 framlade förslag till nytt försvarsbeslut.

Med stöd av det anförda hemställas

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till känna att inrättandet av det i proposition 1972:45 föreslagna sekretariatet för säkerhetspolitik m. m. bör anstå till dess att riksdagen behandlat det förslag om riksdagens roll i försvarsplaneringen som senare kommer att framläggas av Kungl. Maj:t.

Stockholm den 18 april 1972

G. IVAR VIRGIN (m)

CARL ERIC HEDIN (m)